

Evropská meteorologická společnost ustavena

Ustavující zasedání Evropské meteorologické společnosti a na něj navazující generální zasedání v následujícím dnu se konaly ve dnech 14. a 15. září ve švédském Norrköpingu. Paralelně tam probíhala také Evropská konference o aplikacích v meteorologii. Českou meteorologickou

společnost na tomto zasedání oficiálně zastupoval Ing. I. Obrusník, DrSc., ředitel ČHMÚ. Delegáti zakládajících společností se přihlásili k víceletým snahám a potvrdili svým podpisem pod následující text vznik EMS.

„Vědecké společnosti, profesionální meteorologové, uživatelé aplikované meteorologie i zasloučení amatéři mnoho let podporovali a snažili se o sblížení v rámci Evropy. Krátce před začátkem 21. století si meteorologické společnosti Evropy přejí založit stálý mechanismus své spolupráce, který by se vztahoval na ty aspekty meteorologie, jež mohou být řešeny pouze v celoevropském měřítku nebo jejichž řešení je v tomto měřítku nejlepší. K tomu se reprezentanti následujících Společností setkali v Norrköpingu (Švédsko) dne 14. 9. 1999 a zmocnění k tomu vedením svých společností přijali Stanovy EMS:

- Associação Portuguesa de Meteorologia e Geofísica, Portugal
- Asociación Meteorológica Española, Spain
- Associazione Geofisica Italiana, Italy
- Česká meteorologická společnost, Czech Republic
- Dansk Meteorologisk Selskab, Denmark
- Deutsche Meteorologische Gesellschaft, Germany
- Helliniki Meteorologiki Hetairia, Greece
- Félag íslenskra veðurfróðinga, Iceland
- Geofysiikan Seura, Finland
- Hrvatsko Meteorološko Društvo, Croatia
- Magyar Meteorológiai Társaság, Hungary

- Nederlandse Vereniging voor Beroeps Meteorologen, The Netherlands
- Österreichische Gesellschaft für Meteorologie, Austria
- Royal Meteorological Society, United Kingdom
- Schweizerische Gesellschaft für Meteorologie, Switzerland
- Slovenská Meteorologická Spoločnosť, Slovakia
- Slovensko Meteorologosko Društvo, Slovenia
- Societa Meteorologica Romana, Romania
- Société Météorologique de France, France
- Svenska Meteorologiska Sällskapet, Sweden
- Unione Italiana Meteorologia (UNIMET), Italy

Je potěšitelné, že pod preambulí uvádějící schválené stanoviny nechybí Česká meteorologická společnost, otvírá jí to možnosti širší evropské spolupráce na úseku meteorologie. EMS sdružuje nyní přinejmenším 8 643 členů z 21 evropských meteorologických společností. Na zasedáních EMS byly dále přijaty drobné úpravy Stanov EMS (jejich návrh viz. Věstník ČMeS č.1/99), zvoleni členové výboru EMS, schváleny jednací řády (generálního zasedání EMS a výboru EMS), dále poslání EMS, harmonogram činnosti a rozpočet. Bylo také rozhodnuto, že roční členský poplatek v období prvních let existence EMS bude činit jedno EURO za každé-

ho člena členské společnosti (ČMeS v této souvislosti připravila projekt a požádala Radu vědeckých společností o příspěvek). Hlavní váha nákladů na činnost EMS zatím bude spočívat na meteorologických společnostech Německa, Francie a Spojeného království.

Po skončení jednání v Norrköpingu zaslal prezident EMS prof. R. Morin, čestný prezident a generální sekretář Francouzské meteorologické společnosti, všem členským společnostem tento dopis:

„Vážený pane předsedo,

jak se očekávalo, dne 14. září 1999 se v Norrköpingu (Švédsko) narodila Evropská meteorologická společnost (EMS). Pan Hans Sandebring, ředitel SMHI (Švédský meteorologický ústav) a současně prezident ECAM (European Conference on the Applications of Meteorology - Evropská konference o aplikacích v meteorologii), označil tuto událost bezprostředně po jejím oficiálním oznámení účastníkům ECAM jako chvályhodnou. Reakce účastníků, včetně průmyslníků, byla opravdu velmi pozitivní. Očekává se, že EMS bude hrát důležitou roli v Evropě. Mnoho lidí ji srovnává s AMS (Americkou meteorologickou společností). Je zcela jasné, že i když je naše potenciální váha daná celkovým počtem členů členských společností podobná AMS, máme dlouhou cestu před sebou, než budeme moci v Evropě hrát podstatnou roli.

Ujišťuji Vás, že Výbor společnosti bude dělat vše, aby tohoto cíle bylo dosaženo. Já sám, jako zvolený prezident EMS, zamýšlím věnovat EMS tolik svého času, jak jen bude možno. Ale očekávání jsou velká a my musíme splnit naděje tak mnoha lidí. Nutné je jak naše vlastní zapojení, tak zapojení celého Výboru a také spolupráce členů Vaší společnosti. Aktivita prováděná prostřednictvím EMS nejen že neuškodí členským společnostem, ale zvětší spolupráci, vytvoří přátelské soutěžení a zvýší efektivitu jednotlivých společností. Kromě toho hrát roli na evropské úrovni by mělo být fascinující pro nás všechny.

Výbor vypracoval první prohlášení o poslání EMS a náčrt její činnosti, které jsou přiloženy. Ačkoliv jistý počet akcí již byl proveden, prohlášení je nicméně předběžné a Výbor je může po projednání upravit. Uvítal bych proto Vaše návrhy. Budoucnost EMS závisí na nás všech, což není podniknout trochu práce dohromady naším vášnivým zájmem a odměnou?

S pozdravem

Váš

René Morin

prezident EMS

Prohlášení o poslání EMS a náčrt její činnosti (podklad pro diskusi)

Poslání

Cíle Evropské meteorologické společnosti (EMS) jsou:

- a) posunout vpřed meteorologii (a vědy s ní spojené) na evropskou úroveň;
- b) pomáhat rozvoji aplikací meteorologie (a věd s ní spojených) pro veřejné blaho lidí Evropy a jinde, včetně organizování konferencí nebo jejich spoluorganizování se členskými společnostmi;
- c) podporovat porozumění meteorologii (a věd spojených s ní) veřejností a schopnost využívat ji prostřednictvím škol a všeobecně;
- d) podporovat profesionální meteorologii, zvláště v oblasti aplikací, prostřednictvím vytvořeného fóra pro diskusi o evropských perspektivách na úseku akreditace meteorologů;
- e) podporovat výměnu názorů a znalostí, účast na konferencích a jednáních a výměnu časopisů mezi jednotlivými členy, potenciálními členy a všemi členskými společnostmi;
- f) pomáhat členským společnostem ku prospěchu všech tříd jejich individuálních členů, amatérům, uživatelům meteorologických služeb a znalostí a profesionálům v oblasti výzkumu i aplikací;
- g) spolupracovat v rámci své kompetence s Americkou meteorologickou společností a ostatními neevropskými meteorologickými společnostmi, s Evropskou unií, Evropskou geofyzikální společností, s ECAM a s jinými vhodnými evropskými tělesy, včetně Světové meteorologické organizace;
- h) dosáhnout cíle a) - g) synergicky tak, aby braly v úvahu evropský pohled, aby odpovídaly změně okolností, aby zvyšovaly úspěšné aktivity členských společností a nepoškozovaly je a aby hledaly místa, kde potřebná celoevropská aktivita není zajištěna jinými organizacemi.

Činnost

EMS by měla do konce roku 2001:

1. zlepšit výměnu informací o činnosti, rozvoji a příležitostech mezi členskými společnostmi;
2. povzbuzovat členy všech členských společností, aby využívali příležitosti a možnosti včetně těch, které nabízejí ostatní členské společnosti;
 - 2.i. nakupovat časopisy a kde je to možné, také knihy, za preferenční cenu;
 - 2.ii. umožňovat účast na konferencích, seminářích a pracovních setkáních za stejnou sazbu a za stejných podmínek jako mají členové společnosti, která akci organizuje;
 - 2.iii. poskytovat pomoc při účasti na konferencích, seminářích a pracovních setkáních;
3. vytvořit dobré pracovní vztahy s Americkou meteorologickou společností a jinými meteorologickými společnostmi mimo Evropu, s Evropskou geofyzikální společností, Evropskou unií, ECAM a jinými evropskými tělesy, jakož i Světovou meteorologickou organizací pro zvýšení veřejného blaha;
4. obdržet podporu ze zdrojů Evropské komise k financování vzdělávacích a veřejných informačních aktivit v oblasti porozumění a využívání meteorologie;
5. vytvořit stálé fórum pro diskusi k Evropské budoucnosti o akreditaci profesionálů.

Harmonogram

Pro dosažení těchto aktivit EMS

I. do konce roku 1999:

- I.i. rozhodne o sídle svého sekretariátu;
- I.ii. přijme Stanovy s vhodným statutem EMS odpovídajícím zákonům země sídla EMS, které budou obsahovat cíle EMS;
- I.iii. zvolí své úředníky a Výbor;
- I.iv. přijme jednací řád;
- I.v. vytvoří placený sekretariát o jedné osobě, na poloviční pracovní úvazek, v Berlíně (Německo);
- I.vi. sestaví odhady výdajů a příjmů k 31. 12. pro roky 1999, 2000 a 2001;

II. do konce roku 2000:

- II.i. bude naplňovat Stanovy včetně jejich finančních aspektů;
- II.ii. vytvoří stálou prezentaci na webovských stránkách pro komunikaci s členskými společnostmi i mezi nimi navzájem;
- II.iii. rozšíří obsah Zpravodaje EMS a zvýší jeho cirkulaci využitím elektronické distribuce;
- II.iv. nabídne kalendář EMS členům všech členských společností a bude tak činit i v budoucích letech;

II.v. shromáždí od členských společností informace o jejich aktivitách v meteorologickém vzdělávání a připraví plán na nich založený (akce by měla vyvrcholit před madridskou konferencí o školství a výchově v r. 2003);

II.vi. připraví přehled časopisů a setkání členských společností nebo informací v časopisech a o jednáních, které by se ve větší míře měly stát dostupnější pro členy ostatních členských společností;

II.vii. společně s Evropskou geofyzikální společností připraví návrh pozitivních a synergetických vztahů;

II.viii. připraví návrh, jak v návaznosti na Evropskou unii a jiná evropská tělesa zvýšit veřejně blaho;

III. do konce roku 2001:

III.i. bude naplňovat Stanovy včetně jejich finančních aspektů;

III.ii. vyvine vhodnou strategii pro využití osobních schopností členů všech společností přispět k rozvoji vědy, pro správu individuálních společností a pro EMS jako celku, přičemž co možná nejlépe využije možnosti elektronické komunikace mezi členy všech členských společností;

III.iii. vystaví Zpravodaj EMS na webu a bude ho publikovat, provede revizi seznamu příjemců tištěné verze.

Členové výboru

1. Stálí členové:

Stan Cornford (RMS - Královská meteorologická společnost)
- viceprezident
Werner Wehry (DMG - Německá meteorologická společnost)
- viceprezident
René Morin (SMF - Francouzská meteorologická společnost) - prezident

2. Členové z ostatních společností:

Tage Andersson (SMS - Švédská meteorologická společnost)
Tanja Cegnar (SMD - Slovinská meteorologická společnost)
Fritz Neuwirth (ÖGM - Rakouská meteorologická společnost) - viceprezident
Miroslav Ondráš (SMS - Slovenská meteorologická společnost)
Sabino Palmieri (SIMA - Italská společnost pro aplikovanou meteorologii)
John Wieringa (NVBM - Holandská meteorologická společnost)

Sekretariát je umístěn v Berlíně, výkonný sekretářem EMS je Arne Spekat (Německá meteorologická společnost)“

Další informace o EMS, zejména plné znění základních dokumentů v jednacích jazycích EMS (angličtina, němčina, francouzština), jakož i informace o jednotlivých členských společnostech lze nalézt na webovských stránkách, které vznikly péčí tajemníka EMS Arne Spekata a lze je nalézt na adrese

http://mepc03.met.fu-berlin.de/~ems/ems_sitemap.html

Základní informace o EMS (Stanovy EMS) je umístěna také www stránkách ČMeS

<http://www.chmi.cz/poboc/BR/metspol/metspol.html>

Základ evropské spolupráce mezi meteorologickými společnostmi a jejími členy je vznikem EMS položen. Je na nás, členech ČMeS a nyní také již členech EMS, jak a čím kní přispějeme a jak ji budeme umět i využít. Jedna z drobných výhod spočívá i v tom, že v nejrůznějších dotaznicích se můžeme hrdě hlásit k tomu, že jsme členy mezinárodní organizace.

Eva Žížková

Seminář ČMeS v roce 1999

“80 LET OD ZALOŽENÍ STÁTNÍHO ÚSTAVU METEOROLOGICKÉHO“

K 80. jubileu založení Státního ústavu meteorologického (9. 12. 1919) uspořádaly Česká meteorologická společnost a Český hydrometeorologický ústav seminář ve dnech 21. – 23. září 1999. Seminář se konal ve školícím a rekreačním středisku ČHMÚ v Radostovicích a obsahově byl zaměřen jak k historii, tak zejména k současnosti a perspektivám meteorologické služby. Vedle účastníků z pořádajících organizací se akce zúčastnili i odborníci z SHMÚ, Akademie věd ČR i SR, vysokých škol i armády ČR.

Ve třech tematických okruzích odeznělo celkem 22 přednášek, po kterých vždy následovala živá diskuse, která musela být nezfídka krácena z časových důvodů.

V prvním tematickém okruhu věnovaném historii hydrometeorologických ústavů odezněly dvě přednášky:

- K. Krška: *Historie hydrometeorologické služby na území někdejšího Československa;*
- J. Munzar: *Československá meteorologická služba očima pamětníků.*

Ohlášený příspěvek M. Škody *ČHMÚ od roku 1958 do roku 1998* autor nedodal.

Druhý tematický okruh byl věnován hlavním směrům a perspektivám činnosti v hydrometeorologické službě, jakož i otázkám spolupráce. V zásadním referátu se ředitel ČHMÚ I. Obrusník zaměřil na zhodnocení vývoje od roku 1993 charakterizovaného inovací hydrometeorologické služby ČHMÚ (integrace předpovědní a varovné služby, vznik Centrálního předpovědního pracoviště a Regionálních předpovědních pracovišť, automatizace a sjednocení pozorovacích sítí, rutinní využívání numerických modelů počasí – zejména model Aladin počítaný

v Praze, aplikace dalších moderních nástrojů, jakými jsou radiolokátory, meteorologické družice apod.

Mezi hlavními cíli ČHMÚ po r. 2000 byly jako priority uvedeny zejména: automatizace staničních sítí, integrace činností, rozvíjení numerické meteorologie (LACE), využívání nového radaru na vrchu Praha v Brdech, využívání nové generace meteorologických družic, rozšíření nowcastingu, služeb internetu, realizace nového systému METPRO – meteorologická prognóza, zavedení nové klimatologické databáze ORACLE, připojení k novému telekomunikačnímu systému RMDCN, plánované přidružení k ECMWF (Evropské středisko pro střednědobou předpověď).

Dalšími referáty byly:

- J. Šantroch: *Ochrana a čistota ovzduší (stručná historie, náplň činnosti, úkoly pro příští tisíciletí);*
- J. Kubát: *Společné úkoly meteorologie a hydrologie v ČHMÚ;*
- M. Wolek: *Co čeká meteorologii a klimatologii na prahu nového tisíciletí;*
- Š. Škulec: *Historie a současnost Slovenského hydrometeorologického ústavu;*
- F. Smolen – M. Ostrožlík: *Rozvoj základního výzkumu v oblasti meteorologie v Slovenskej akademii vied;*
- D. Řezáčová: *Meteorologický výzkum v ÚFA AV ČR, spolupráce s ČHMÚ;*
- K. Vaníček: *Solární a ozonová observatoř ČHMÚ v Hradci Králové – historie a současnost;*
- P. Skřivánková: *Historie, současnost a perspektivy pracoviště ČHMÚ Praha-Libuš.*

V posledním okruhu bylo předneseno deset referátů na téma „současný stav, úkoly, očekávání a perspektivy centra numerických meteorologických

prognóz ve střední Evropě – RC LACE“:

- R. Bubnová: *Výzkum a vývoj modelu ALADIN v rámci RC LACE;*
- J. P. Geleyn: *The principles of the ALADIN (and RC LACE) collaborations: how old are they? how long will they last?;*
- M. Janoušek: *Implementace modelu ALADIN LACE v ČHMÚ;*
- Z. Huthová – F. Váňa – R. Mládek: *Kvalita a použitelnost teplot a srážek modelu ALADIN;*
- R. Huth: *Některé aspekty prostorového rozložení chyb předpovědi srážek modelem ALADIN;*
- J. Dejmal – Z. Sokol: *První zkušenosti ze statistického postprocesingu výstupů modelu ALADIN;*
- L. Simon: *Subjektivna kontrola predpovedi modelu ALADIN na SHMÚ;*
- T. Halenka: *Je ALADIN jedinou alternativou?;*
- M. Šálek: *Možnosti velmi krátkodobé předpovědi – nowcastingu;*
- J. Štekl: *Numerické prognózy rychlosti větru pro potřeby větrné energetiky.*

V závěrečné diskusi vyvstaly některé další náměty (např. potřeba vyhodnocování úspěšnosti předpovědi počasí včetně výstupů a interpretace z numerických modelů), které budou jistě perspektivně využity.

Všeobecně byla úroveň semináře hodnocena jako velmi dobrá. Seminář splnil své informativní poslání a přispěl k bližšímu seznámení zejména některých mimoústavních odborníků s novými metodami používanými v ČHMÚ. Ze semináře nebude vydán speciální sborník, některé příspěvky budou v upravené podobě publikovány v Meteorologických zprávách.

Zdeněk Horký

Upozornění!!!

První Evropská konference o radarové meteorologii (ERAD) Bologna, Itálie, 4. - 8. září 2000

www.copernicus.org/erad/index.html

<http://www.chmi.cz/BR/metspol/aktual/ERADCall.html>

První Evropská konference o radarové meteorologii, kterou podporuje Evropská Meteorologická společnost, Evropská geofyzikální společnost a Nationale delle Ricerche (CNR), se bude konat v CNR kongresové hale v Bologni, v Itálii. Bologna je Evropské město roku 2000.

Astronomický festival

Ve dnech 2.-5. září 1999 se konala v Brně pod záštitou primátora města Brna a rektora Masarykovy univerzity ojedinělá společenská akce, nazvaná „Astronomický festival 1999“. Při příležitosti konce druhého tisíciletí ji uspořádalo několik českých a slovenských organizací, mezi nimi i Česká meteorologická společnost a Český hydrometeorologický ústav. Účast meteorologů se opírala o smlouvu o vzájemné spolupráci mezi Českou astronomickou společností a Českou meteorologickou společností, uzavřenou v prosinci 1998.

Hlavním cílem festivalu byla prezentace astronomických institucí a organizací České republiky, případně Slovenské republiky a konference významných osobností z řad českých astronomů působících u nás doma nebo v zahraničí. Panelovou diskusi na téma

„Proměny života astronoma 20. století“ moderoval známý popularizátor astronomie Jiří Grygar. Festival se uskutečnil na Hvězdárně a planetáriu Mikuláši Koperníka v Brně.

Přidruženou akcí festivalu bylo pracovní setkání „Meteorologie a astronomie“, které se konalo v budově brněnské pobočky ČHMÚ za účasti asi 80 přítomných, které v zastoupení ředitele ústavu přivítal Karel Krška, za Českou meteorologickou společností její předseda prof. Jan Bednář. Na programu byly tyto přednášky:

K. Krška: Společný vývoj meteorologie a astronomie

J. Bednář: Optické jevy v atmosféře

L. Soumarová /Hvězdárna Praha/: Meteorologický servis pro astronomy

M. Šálek: Moderní metody předpovědi počasí

M. Janouch: Solární a ozónová observatoř ČHMÚ v Hradci Králové

T. Janík prezentoval amatérské video o srpnovém zatmění Slunce pořízené v okolí Balatonu.

Součástí přidružené akce byla exkurze po regionálním prognózním pracovišti, meteorologické stanici a pracovišti ochrany čistoty ovzduší včetně stanice automatického imisního monitoringu.

Spoluúčast meteorologů na astronomickém festivalu byla během jeho konání kladně hodnocena a je příslibem do budoucna. Na jejím zajištění ze strany astronomů má hlavní zásluhu Petr Hájek.

Karel Krška

O čem byly letošní podzimní „meteorologické hovory“ v Praze?

Výskyt charakteristických bodů ročního chodu teploty vzduchu jako projev kontinentality klimatu v Evropě

Kontinentalita podnebí patří k základním klimatickým znakům daného místa. Je výsledkem protichůdně působících vlivů pevniny a oceánu na vzduchové hmoty. Pro její hodnocení existuje několik definic a indexů, které ji charakterizují kvantitativně. Platí, že čím větší hodnota, tím větší kontinentalita.

Zde je stručný popis nového přístupu k hodnocení kontinentality:

Základem je zjištění zpoždění ročních teplotních extrémů (maximální a minimální denní teploty) za slunovraty teplotních průměrů (průměrné denní teploty rovnající se průměrné roční teplotě) za rovnodennostmi. Dáváme tak do vztahu roční chod Slunce a roční chod teploty vzduchu.

Vzdálenost od oceánu má vliv nejen na hodnotu teplotních extrémů, ale právě i na velikost zpoždění.

Pro testování výše uvedeného předpokladu bylo použito 327 evropských stanic, u nichž byly známy průměrné měsíční a průměrné roční teploty. Pomocí určitého zjednodušení bylo možné určit hledané dny a vytvořit názorné mapy izolinií v evropském prostoru.

Z těchto map vyšlo několik následujících skutečností:

Na rozdíl od klasických přístupů k hodnocení kontinentality, je u této metody opačná kvantifikace. Místo s větší kontinentalitou se vyznačuje menším zpožděním jednotlivých bodů ročního chodu teploty vzduchu za rovnodennostmi a slunovraty.

Byl zjištěn výrazný severovýchodní směr změny hodnot kontinenta-

lity v Evropě. Tomuto schématu se vymyká pouze zimní období, kdy je výrazné rozložení tlakových útvarů a postup vzduchových hmot z Atlantiku je značně ovlivněn mohutnou tlakovou výší nad Asií.

Poměrně jednoduchý a velmi názorný přístup k hodnocení kontinentality dává srovnatelné výsledky s doposud používanými indexy a je proto vhodný přinejmenším jako kontrolní ukazatel. Jeho výhodou je na rozdíl od mnoha indexů jednoznačnost kvantitativního vyjádření.

Existuje zde mnoho příležitostí pro zdokonalení tohoto hodnocení a také možnosti jeho praktického využití.

(5. října)

Pavla Horáková

Předpověď teplotních odchylek do r. 2006 (1.verze).

Numerická předpověď byla umožněna aplikací rovnice pro výpočet teplotní odchylky 23. cyklu na základě výpočtu změny sluneční aktivity a změny obsahu CO₂ v atmosféře.

Pro výpočet změny sluneční aktivity jsou důležité hodnoty doby vstupu do min. do max. vyrovnaného relativního čísla a jeho hodnota. Pro první aproximaci byly použity hodnoty uveřejněné v SUNSPOT BULLETINU a vlastní závislosti. Ty vyplývají ze základního poznatku, že k diferenciaci

dochází již po druhém roce po minimu sluneční činnosti.

Na základě všech výpočtů se ukazuje, že by po dosažení maxima v příštím roce mělo dít v teplém ročním období ke zvratu klimatu a to tak, že z vysoce nadprůměrných odchylek 22. cyklu by se očekávaná odchylka pohybovala okolo nuly. To znamená návrat k normálnímu klimatu. Pro rok 2000 a 2001 je 86% pravděpodobnost, že teplé roční období bude podnormální.

Pro chladné roční období se ukazuje, že rostoucí skleníkový efekt způsobí, že teplotní odchylka zůstane značně nadnormální (+1,7 °C). Je prav-

děpodobné, že pouze 2 chladná období do r. 2007 - 8 budou podnormální.

Pražský tepelný ostrov

Zpracováním teplotní řady na Milešovce se prokázala existence skleníkového efektu v chladném ročním období a porovnáním s pražskou teplotní řadou bylo možno stanovit, že v současnosti je hodnota pražského teplotního ostrova 1,2 °C, což je v souladu s dřívějšími údaji jiného autora (Brázdil).

(19. října)

Václav Smělý

28. konference Americké meteorologické společnosti o sdělování meteorologických informací veřejnosti

Konference se konala ve dnech 21. až 24. června 1999 v Orlandu na Floridě, USA. Předcházela jí seminář o využití radarových a družicových informací, který se konal 20. června 1999. 22. června 1999 proběhla výroční schůze Mezinárodní asociace pro sdělování meteorologických informací veřejnosti.

Konference byla po úvodním bloku referátů tématicky rozdělena do devíti sekcí:

1. Globální perspektiva sdělování meteorologických informací veřejnosti.
2. Náš svět, v němž učíme laiky.
3. Živě a v barvách ve všech jazycích.
4. Dělejte lépe svou práci.
5. Bláznivý svět vysílání počasí.
6. Pohled vzad, rozlet vpřed.
7. Rakety, kvalita ovzduší, lokální model.
8. Blesky.

9. Vzdělávání diváků a sebevzdělávání.

Organizátoři přikládali konferenci velký význam zejména pro stanovení perspektiv pro nadcházející století v oboru tak významném, jako je sdělování meteorologických informací veřejnosti.

K dispozici zájemcům je v ČHMÚ množství informací od vědeckých i komerčních institucí a společností.

(30. listopadu)

Jan Pavlík

ETA model na KMOP MFF UK (Základní popis a příklady výsledků)

ETA model je předpovědní model na omezené oblasti vyvinutý původně na Universitě v Bělehradě (Messinger, Janjic), později pod akronymem UB/NMC rozvíjen ve spolupráci této univerzity a amerického NMC (National Meteorological Center). V současné době je v operativním provozu již sedmý rok v americkém centru NCEP (National Centers for Environmental Prediction) pod názvem ETA, který tak trochu vyplývá z použití tzv. η -vertikální souřadnice. Na KMOP MFF UK se model dostal k nekomerčnímu využití pro pedagogické a výzkumné účely prostřednictvím ICTP v Terstu. Pro podrobný popis nasazení tohoto modelu v NCEP viz

http://www.comet.ucar.edu/class/coma_p_symposium/04_Dec14_1998/html/MBeta/sld001.htm

Na naší katedře je model realizován v horizontálním rozlišení $0.5^\circ \times 0.5^\circ$ se středem oblasti 50°N , 15°E , v rozsahu $\pm 20^\circ$ ve směru zem. délky,

$\pm 15^\circ$ šířkově (měřeno v pootočeném souřadném systému, kdy střed oblasti má souřadnice 0,0), standardně je použita Arakawova E-síť. Vertikálně model počítá s 32 vrstvami, s vertikální souřadnicí η definovanou vztahem

$$\eta = \frac{p - p_T}{p_S - p_T} \cdot \frac{p_{rf}(z_S) - p_T}{p_{rf}(0) - p_T},$$

kde $p_{rf}(z) = p_{rf}(0) \exp(-\Gamma z / RT_0)$,

což je zobecněná σ -souřadnice modifikovaná poměrem rozdílu tlaku v referenční atmosféře na modelové orografii resp. na úrovni hladiny moře a tlaku u stropu modelu. Výšky orografie jsou v modelu reprezentovány schodovitě metodou tzv. „step-wise silhouette“ orografie, což odpovídá průměru maxim v navzájem kolmých průmětech ve směru obou horizontálních souřadnic, zdrojem je jemná US NAVY orografie s rozlišením $10'$.

Model je na KMOP počítán jednou denně z 00Z na 48 hodin. Okrajové podmínky jsou volně stahovány z NCEP a jsou produktem modelu AVN. Výpočet s uvedeným rozlišením při časovém kroku 3 min trvá na pra-

covní stanici Sun Ultra 60 (2x360MHz, 256MB) přibližně 1 hod 30', výsledky jsou zobrazeny systémem GrADS a vystaveny na www na adrese:

http://www.troja.mff.cuni.cz/fs_troja/kmop/pocasi/index.html.cs

Tento model skýtá nejrůznější možnosti použití jak pro pedagogickou, tak i eventuálně pro výzkumnou práci. K dispozici je kompletní kód modelu s bohatými komentáři a odkazy na jednotlivé prameny. Řada parametrů je samozřejmě volitelná, takže lze zkoušet různé velikosti oblasti, rozlišení i časové kroky. Okrajové podmínky jsou k dispozici dokonce na tři dny, Vše je samozřejmě limitováno rychlostí výpočetní techniky, na které se tento model řeší. Případné experimenty s parametrizacemi by mohly být předmětem hlubších výzkumných záměrů, stejně tak jako použití modelu pro spřažení s modelem šíření znečištění v atmosféře či s testem modelu pro modelování klimatu na omezené oblasti (dynamický downscaling).

(2. listopadu)

Tomáš Halenka

Zápis ze zasedání Výboru České meteorologické společnosti dne 10.11.1999

Přítomni: J. Bednář, V. Kakos, J. Keder, K. Krška, V. Metelka, Z. Mrkvica, M. Šálek, J. Štekl, B. Sobíšek, H. Vondráčková, E. Žizková

Omluveni: J. Janouch, J. Jež, P. Kolář

Zasedání Výboru ČMeS zahájil a řídil předseda prof. J. Bednář.

Jednání probíhalo podle ohlášeného programu.

1. Kontrola zápisu z minulého zasedání

Kontrolu provedl prof. Bednář. Zpráva o valném shromáždění byla zveřejněna ve Zpravodaji.

2. Zpráva o činnosti poboček a pracovních skupin za 1. - 3. čtvrtletí 1999

Prof. Bednář informoval, že dne 14. září se ve švédském Norrköpingu konalo ustavující zasedání EMS a že seminář ČMeS proběhl úspěšně.

Pobočka Praha - zprávu přednesl dr. Kakos. V rámci Hovorů se uskutečnilo 6 přednášek za průměrné účasti 24 posluchačů (17 - 27), z tohoto počtu činí značnou část mladí posluchači.

Pobočka Brno - informoval dr. Krška. Uskutečnily se 4 přednášky, pobočka spolupracovala na organizaci Astronomického festivalu (zpráva bude uveřejněna ve Zpravodaji), na pobočce se konal v rámci festivalu seminář věnovaný spolupráci meteorologie a astronomie, pobočka zajistila 1 přednášku pro pobočku v Hradci Králové.

Pobočka Hradec Králové - dr. Metelka uvedl, že na pobočce nemají žádné administrativní potíže, na podzim proběhla jedna přednáška do konce roku plánují ještě jednu přednášku.

Terminologická komise - informaci o stavu v přípravě hesel přednesl dr. Sobíšek. Výbor souhlasí, aby autorům,

kteří dosud nedodali slíbený text, byla poslána další výzva.

Historická komise - Dr. Krška informoval o stavu vydání Dějin meteorologie v nakladatelství Karolinum. Text byl předán, v současnosti probíhá posuzování grafických příloh, bude zajištěn anglický překlad resume. Dále byla zpracována bibliografie Strnada, dvě životopisné studie (dr. Hlaváč - Č. Budějovice, prof. Machýček - Olomouc - teplotní poměry Moravy a Slezska) a předmluva ke článku o Einsteinovi (MZ č. 5). Dr. Štekl upozornil na písemnost (zápis Spitalera) týkající se založení observatoře na Milešovce.

3. Zpráva o hospodaření

Zprávu přednesla dr. Vondráčková a upozornila, že některé platby nebyly ještě provedeny. V souvislosti s vyúčtováním projektů požádala všechny zástupce poboček o příslušné doklady. Výbor zprávu schválil.

4. Seminář Radostovice 1999 a náměty na seminář v r. 2000

Prof. Bednář zhodnotil seminář v Radostovicích jako úspěšnou akci; dr. Krška to potvrdil dobrými ohlasy ze Slovenska. Bylo konstatováno, že pořádáním seminářů, na kterých se meteorologové sejdou, plní společnost svoje hlavní poslání. Výbor jednomyslně odhlasoval odměnu dr. Vondráčkové za organizaci semináře ve výši 2 000,- Kč.

Dále bylo diskutováno o námětu pro seminář v r. 2000. Bylo dohodnuto téma „Aplikace v meteorologii a klimatologii“ s 4 - 5 okruhy (např. doprava, zemědělství, energetika, krizový management) s tím, že budou pozváni v přiměřeném množství zástupci aplikační sféry. Zvažovala se také účast novinářů a uspořádání tiskové konference. Bylo dohodnuto nespojovat seminář s tiskovkou, ta by měla být uspořádána k vybranému aktuálnímu tématu ve spolupráci s ČHMÚ později. Vzhledem k omezené kapacitě Radostovic bylo doporučeno najít vhodné místo pro seminář, nejlépe v Brně a okolí. Námětem tiskové konference uspořádané týden po skončení semináře by mohl být právě krizový management. Jako podklad pro ni může posloužit závěr semináře (memorandum). Dr. Keder navrhl, aby jako sponzor bylo osloveno Ředitelství silnic a dálnic.

Dr. Krška souhlasil, že organizačně seminář zajistí brněnská pobočka a na příštím zasedání přednese k tomu své návrhy.

5. Vznik EMS a informace o ustavujícím zasedání

Výbor vzal na vědomí zprávu, že EMS byla ustavena a že ČMeS byla mezi 13 zakládajícími členy. Předsedou EMS byl zvolen prof. Morin (Francie). Bezprostředně po ustavujícím zasedání EMS obeslal všechny předsedy členských společností dopisem s žádostí o aktivní přístup k práci EMS. Výbor doporučil, aby zpráva o ustavení a dopis prof. Morina byly uveřejněny ve Zpravodaji. Dr. Vondráčková byla zmocněna zaplatit členský poplatek ve výši 1,- EURO za každého člena, tzn. 201,-EURO.

6. Projekty ČMeS v r. 2000.

Prof. Bednář informoval, že bude účelné předložit RVS pro rok 2000 návrh tří projektů: Meteorologické hovory, Členský zpravodaj, Příspěvek na zaplacení členského poplatku v EMS. Výbor připravené návrhy odsouhlasil.

V souvislosti s projekty bylo dále rozhodnuto, že pro placení členských příspěvků ve výši 75,- Kč bude za důchodce automaticky považován muž starší než 65 let a žena starší než 60 let. Dr. Štekl bude na vlastní žádost nadále platit 150,-Kč. O tomto rozhodnutí bude zveřejněna krátká zpráva do Členského zpravodaje.

7. Věstník ČMeS 1999/2

Bylo dohodnuto, že ve Zpravodaji bude krátká zpráva o semináři v Radostovicích, zpráva o Astronomickém festivalu, zpráva o EMS spolu s dopisem prof. Morina, sylaby přednášek. Termín dodání příspěvků dr. Vondráčkové je 25. 11. 1999.

8. Logo ČMeS

Výbor jednal o třech návrzích loga ČMeS. Bylo upozorněno na to, že obrázek cyklony už může mít někdo vyhrazený a bylo doporučeno to zjistit.

9. Různé

Dr. Krška informoval o dopisu dr. Förchgotta, který se týká poskytování dat. Výbor vzal informaci na vědomí s tím, že nemá žádná data k dispozici.

Dr. Štekl informoval o obecně prospěšné společnosti Milešovka.

Dr. Kakos uvedl, že se podařilo najít rodný dům F. Augustina (Polná), kde by měla být umístěna pamětní deska, zatím se nenašel sponzor.

Dr. Žižková seznámila výbor s tím, že byl podpořen vznik České aerosolové společnosti v rámci RVS.

Dr. Šálek oznámil, že v Ostravě by místní členové chtěli ustavit pobočku společnosti. T tomu bylo uvedeno, ustavení pobočky schvaluje podle stanov výbor na základě žádosti 20 řádných členů.

Dr. Štekl navrhl, aby v rámci Hovorů odezněla přednáška dr. Vondráčkové o výpravě do Nepálu, výbor tento návrh podpořil.

Dr. Šálek uvedl, že ČMeS by měla zastřešovat otevřenou internetovou konferenci věnovanou meteorologii. Problém je s bezpečností, dr. Žižková ověří možnosti na AV, příp. RVS.

Praha, 1. 12. 1999

Zapsala RNDr. Eva Žižková, CSc.
Schválil prof. RNDr. J. Bednář, CSc.

Přejeme všem příjemné prožití svátků vánočních

a mnoho splněných přání v roce 2000

výbor České meteorologické společnosti